

HAMIYA SALAM GÖNDƏRƏN FİLOSOF - EPİKUR...

Epikür - (eradan çox-çox əvvəl yaşamış) - qədim yunan filosofudur.

Demokritin ardıcılı sayılır. Samos adasında dünyaya gəlsə də, ömrünün çox illərini Afinada yaşayıb. Eradan əvvəlki 307-ci ildə, antik dövrün ən məşhur məktəblərindən birini - tarixdə "Epikür bağçası" deyilən məktəbin yaradıcısı hesab olunur.

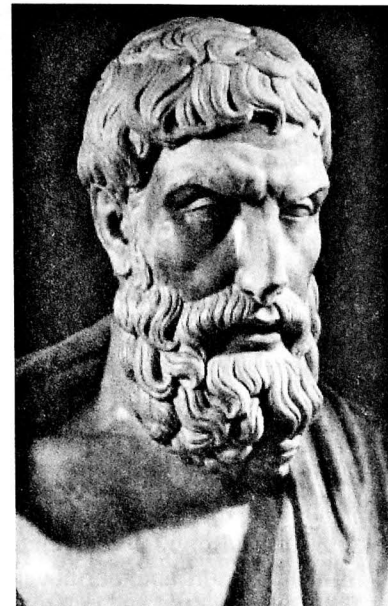
Epikür - antik çağın, necə deyərlər, qələmi əlindən yerə qoymayan, ən məhsuldar fəlsəfi yazıçılarından biri, bəlkə də birincisidir. Onun hələ o vaxt böyük şöhrət qazanmış "Təbiətnamə" adında məşhur əsəri 37 kitabdən ibarət idi; amma çox heyiflər ki, Epikurun həmin əsəri bizim dövrə qədər gəlib çatmayıb. Epikürün qələmindən çıxan qeyri əsərlərin adları məlum olsa da, o yazıların taleyi də "Təbiətnamə"nin taleyi kimi qaranlıq və naməlumdur. Sonrakı nəsillərə Epikürdən vur-tut üçcə məktub yetişib. Həmin məktublar Epikürün fəlsəfi baxışlarını qismən də olsa, özündə əks etdirməyə qadirdir. Onlardan birincisi - yəni **"Epikür Herodotu salamlayır"** adlanan məktub Epikürün atomistik fizikaya dair baxışlarını əks etdirir. Bura qəlb haqqında düşüncələr, həm də idrakın qeyri təlimləri daxildir.

"Epikür Pifoklu salamlayır" adlanan ikinci məktubdasa filosofun səmavi baxışları öz əksini tapıb. Həmin məktubda Epikür göylərdə baş verən bir sıra görsətmələrin sirrini açmağa çalışır, bu sahədə artıq "ağız ədəbiyyatına" çevrilən fərziyyə və gümanları puça çıxarmağa cəhd göstərir.

"Epikür Menekeyi salamlayır". Biz də "Qobustan"ımızda adı çəkilən bu üçüncü məktubdan daha artıq faydalanmışıq. Çünki, burda Epikürün etik baxışları, içərisində yaşadığımız dünya və insanlar arasındakı münasibətlər diqqət mərkəzinə çəkilir...

Bütün bunlardan savayı, Epikürdən çox yox, qırxa yaxın deyim də, hardasa "oğurlanıb qalıb". Həmin deyimləri Epikür nə üçünsə

"Başlıcalar" adlandırırıb... Biz "qobustançılar" belə güman edirik ki, adı çəkilən o üç məktub və eləcə də "Başlıcalar"dan seçmələr, oxucularımıza antik dövrün azman mutəfəkkiri ilə tanışlıqda, çox da olmasa, müəyyən qədər fayda verəcəkdir.

Qoy cavanlıqda heç kəs fəlsəfə ilə məşğul olmağı sonraya saxlamasın, qocalanda da fəlsəfəni tərgitməsin. Kim deyirsə ki, fəlsəfə ilə məşğul olmağın hələ vaxtı yetişməyib, yaxud da artıq bunun vaxtı çoxdan keçib - bu güman ona bənzəyir ki, sınavı bir adam dura şikayətlənə ki, - xoşbəxt olmağa macal yoxdur. Mənə qalsa, istər cavan - istər qoca - hər bir kəs fəlsəfə ilə məşğul olmalıdır: - cavan ona görə ki, qocalanda ötüb keçənləri şövqlə xatırlaya bilsin; ahullar isə sabahkı gündən qorxub çəkinməsin; yəni özünü həm cavan, həm də ixtiyar hesab eləsin.